

A top-down view of a wooden desk. In the center is a silver laptop with a black keyboard and a white mouse to its right. A white smartphone is propped up against the laptop. To the left of the laptop are several pens and pencils of various colors. In the top left corner, there is a small green plant, a stack of colorful sticky notes, and a small diagram with the words 'STARTER', 'TEAM', and 'SUCCESS'. To the right of the laptop is a purple notebook and a spiral-bound notebook. The background is a light-colored wooden surface.

Siellä missä muutkin.

VAMLAS130
VAMMAISTEN LASTEN JA NUORTEN TUKISÄÄTIÖ

Vamlas tänään

- Vamlas edistää vammaisten lasten ja nuorten osallisuuden ja yhdenvertaisten oikeuksien toteutumista yhteiskunnassa.
- Vaikutamme, kehitämme, koulutamme ja tarjoamme asumispalveluja vammaisille opiskelijoille.
- Tavoitteenamme:
 - Osallisuutta tukevat palvelut
 - Kaikille sopiva koulu ja työelämä
 - Omannäköinen asuminen ja arki

Vamlasin toiminta

- Kehittämis- ja koulutustoiminnassa keskitytään
 - työllistymisen edistämiseen (yhteistyö koulujen ja oppilaitosten sekä työelämän kanssa)
 - Lasten ja perheiden palveluiden kehittämiseen (yhteistyö kuntien kanssa)
- Asumispalvelut toteutetaan HOASin kanssa yhteistyössä
- Vaikuttamistoiminta
 - Laajaa verkostoyhteistyötä muiden järjestöjen sekä mm. kuntien nuorisotoimien kanssa
 - Vammaisten lasten ja nuorten oman äänen kuuleminen
 - Palvelujärjestelmän ja etuuksien kehittämiseen vaikuttaminen mm. lainsäädännön kautta
- Apurahat ja lahjoitusvarojen käyttö
 - Lasten ja nuorten omaan toimintaan, tapahtumiin ja harrastuksiin

Vammaisen lapsen ja nuoren osallisuuden tukeminen

- Osallisuus on sitä, että voi oikeasti olla mukana siellä missä muutkin
- Kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus omien näkemystensä, toiveidensa ja tavoitteidensa ilmaisemiseen ja kuulluksi tulemiseen
- Lasten ja nuorten elämässä monilla ratkaisuilla on kauaskantoisia seurauksia
 - Koulun valitseminen, jatko-opintopolun valitseminen
 - Eläkeratkaisu 16-vuotiaana?
 - Asuinpaikkakunta ja sen tarjoama tuki
- Vammaispalveluilla tulee pystyä tukemaan lapsen ja nuoren arkea ja tavoitteita

Vammaisen lapsen ja nuoren elämä on vakiintumatonta

- Lapsen ja nuoren elämä poikkeaa aikuisen elämästä ja tämä asettaa haasteita palveluiden ja etuuksien yhteensovittamisessa
 - Elämä muuttuu monella tavalla lapsuuden ja nuoruuden aikana
 - muutot, päiväkotit, koulunkäynti, opiskelut eri oppilaitoksissa ja eri paikkakunnilla, harrastukset, parisuhteet, myös vanhempien erotilanteet
 - Etuuksien saanti riippuu usein statuksesta (koululainen, opiskelija, kuntoutuja, eläkeläinen, työtön) ja lapsen ja nuoren status on muuttuva
 - Etuudet ja palvelut riippuvat usein siitä, milloin on sairastunut/vammautunut ja millä tavalla (esim. syntymästä tai tapaturma tai liikenneonnettomuus)
 - Palvelut ovat myös ikäsidonnaisia, eri järjestelmissä on eri ikärajoja
 - Sairauden ja vamman tilanne muuttuu kasvamisen ja itsenäistymisen myötä
 - Etenevät sairaudet, kuntoutumisen myötä paranevat tilanteet
 - Apuvälinetarpeet muuttuvia kasvun vuoksi, mutta myös tilanteiden muuttumisen vuoksi (suhde työnantajaan voi vaikuttaa, onko esim. työsuhteessa, kuntoutuja vai työssäoppija)
 - Tarve tukeen voi olla eri kotona asuttaessa kuin itsenäiseen asumiseen siirryttäessä
 - Lapsi ja nuori tarvitsee yleensä aina toisen henkilön tukea selvittäessään oikeuksiaan ja palveluitaan.

Vammaispalvelut yhdenvertaisuuden ja osallistumisen varmistamiseksi luku 1 §1

- Yhdenvertaisten oikeuksien toteutumista olisi parempi
- Miten varmistetaan, että myös muut palvelut ja tukimuodot 'turvaavat vammaisen henkilön itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta olennaisena osana ihmisarvoista elämää.'
 - Edelleen epäselvää, milloin pitää tulla vpl:stä milloin shl:stä ja milloin muusta lainsäädännöstä. Pitää selkeyttää, sillä oleellista etenkin lasten ja nuorten kohdalla.
 - Onko vpl turvaamassa ja poistamassa esteitä myös silloin, jos esim. perusopetuslain mukaiset tukitoimet eivät ole riittäviä? (esim. henkilökohtainen tuki ja kuljetukset)
 - Onko vpl turvaamassa myös lapsen ja nuoren oikeutta osallistua harrastuksiin ja saada niihin tarvitsemansa henkilökohtainen tuki ja/tai apuvälineet? Entä, jos harrastus tapahtuu osana koulunkäyntiä?
- S. 97: 'Tarkoitus olisi etukäteen ja suunnitellusti poistaa ja ehkäistä eri tavoin vammaisten henkilöiden kohtaamia yhdenvertaisuuden esteitä'.
 - Mitä on konkreettisesti? Velvoittaako esim. kunnan varaamaan tarpeeksi palvelua, esim. asumisen ja kotiin saatavan tuen palveluita? Velvoittaako yhteistyöhön koulujen ja oppilaitosten kanssa tai kuntoutustoimijoiden kanssa, jotta yhdenvertaisuudelle ei syntyisi estettä?
 - Velvoittaako olemaan yhteydessä lapsiin ja erit. nuoriin, jos eivät muuten osaa olla yhteydessä (vrt. shl 36§)

Vammaispalvelut yhdenvertaisuuden ja osallistumisen varmistamiseksi

- '...Tämä edellyttäisi palveluilta pysyvyyttä, ellei niiden muuttaminen olisi asiakkaan edun mukaista.'
- Lapsen ja nuoren kohdalla tarvitaan riittävän usein palveluiden ja palvelutarpeen arviointia.
 - Miten lasta ja nuorta osallistetaan erilaisten palveluiden yhteensovittamiseen? Miten varmistetaan, että hänen äänensä kuuluu kaikilla palveluiden areenoilla?
 - Palveluita myös mm. omaishoitoon liittyvät palvelut, lastensuojelu, kuntoutuksen lukuisat eri palvelut ja lait, perusopetuslaki, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki
 - Nuoren kohdalla opintojen ja työllistymisen vaiheen palveluiden tarve huomioitava nykyistä paremmin. Suhde mm. nuorisolakiin, lakiin julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista ja laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta.
- Miten varmistetaan, että on olemassa oma vpl:n sosiaalityöntekijä tai koulun/oppilaitoksen yht.henkilö, joka vastaa koordinoinnista myös muihin palveluihin ja etuuksiin päin?
 - Esim. säännölliset koordinaatitapaamiset, jossa lapsi ja nuori saa itse tuoda esiin suunnitelmiaan?
- Palveluiden pysyvyys tulee huomioida myös asumisessa
 - Onko vammaisella nuorella tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa siihen pysyykö nykyisessä asunnossaan tai haluaako muuttaa toiselle paikkakunnalle tai toiseen asuntoon tai asumismuotoon?
 - Turvattava palvelut asunnonvaihdon tai asumismuodon muuttuessa

Vammaispalvelut yhdenvertaisuuden ja osallistumisen varmistamiseksi ...

- VPL edellyttää, että lasta ja nuorta kuullaan ja että käytetään siihen tarkoitettuja menetelmiä ja välineitä
- Tulee varmistaa, että apua ja tukea on aina tarjolla, kun lasta tai nuorta kuullaan
- Tulee varmistaa, että sosiaalityöntekijät ja muut asiantuntijat osaavat käyttää erilaisia menetelmiä
- Tulee rakentaa seuranta/auditointi tms. järjestelmä, jolla varmistetaan, että menetelmiä käytetään ja että käyttäminen näkyy myös asiakassuunnitelmassa
- Miten varmistetaan, että esim. nuori tietää, mitä päätöksistä seuraa tai mitä erilaisilta palveluilta on lupa odottaa?

Lasten ja nuorten erityisasema

- '... palveluilla turvataan myös oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä asumiseen oman perheensä kanssa tai... lapsen tai nuoren edun mukaisessa, turvallisessa kasvuympäristössä.'
- Tulisi jossain määritellä, miten lapsi ja nuori saa itse sanoa, mikä on hänen etunsa mukainen kasvuympäristö.
 - Kuullaanko lasta, kun järjestetään lyhytaikaista hoitoa?
 - Kuullaanko nuorta, kun hän etsii ensimmäistä itsenäistä asuntoa?
 - Nuorten kohdalla tulisi huomioida nykyistä paremmin itsenäistymisen tuki
 - Oppilaitoksen valinnassa tulisi huomioida nykyistä paremmin nuoren oma tahto, ei pelkkä 'turvallinen kasvuympäristö'. Sanamuoto sisältää riskin, että ohjataan vammaisille suunnattuun ympäristöön, ei kaikille suunnattuun.
 - Miten varmistetaan, että lasta kuullaan harrastuksissa ja vapaa-ajan toiveissa? Miten toteutuvat, jos niihin ei saa avustajaa tai apuvälinettä? Tällöin lain tavoite jää toiveeksi.